

1692 års posttaxor

Introduktion

År 1692 fastställdes detaljerade posttaxor för varje dåvarande postkontor i svenska riket inklusive östersjöprovinserna. Förutom över 10 000 taxeuppgifter, från varje postkontor till alla andra, innehåller taxan beskrivningar av postvägarna, såväl huvud- som sidolinjer. 1692 års taxor hör till de mest betydelsefulla dokumenten i svensk posts äldre historia. De kom att tillämpas i nästan 55 år, från ingången av år 1693 till och med juni 1747. Ändå har dessa taxor tills nu varit i princip oåtkomliga för intresserade posthistoriker.

1692 års posttaxor utgör en felande länk mellan de tidiga och vägledande stockholmstaxorna, tryckta och lätt tillgängliga fram till 1668, och Lennart Ivarssons förtjänstfulla arbeten i tre band med samtliga taxor från juli 1747 till införandet av enhetsportot den 1 juli 1855.

1692 års taxor har skymtat i enstaka posthistoriska skrifter, ofta då med en sida för någon ort som Uppsala, Umeå eller Härnösand. Alltid handskrivna, endast Stockholmstaxan blev tryckt. Taxorna i omarbetat skick finns intagna och tryckta i Schmedemans postbok år 1707. Men dessa led av så många felaktigheter, att postmästarna nästan omedelbart förbjöds använda taxorna i postboken. Se mera nedan.

Därför är det en glädje för mig att få skriva en introduktion till de nu digitaliserade kompletta taxorna. Taxorna finns i två handskrivna exemplar: i Poststyrelsens arkiv respektive i inbundna i Kanslikollegiets registratur 1690-1692. Posthistorikern Paul Heurgren har betraktat den senare som originalet, beslutsunderlag och -protokoll där samtliga enskilda taxor är personligen undertecknade av Carolus, d.v.s. Karl XI. Naturligtvis har dessutom en kopia tillställts varje berört postkontor. Men av dessa kopior finns inte mycket bevarat.

Jag riktar ett varmt tack till Hanna Nydahl på Postmuseum, som har sett till att Kanslikollegiets uppsättning av dessa taxor nu har digitaliserats och blivit tillgängliga på postmuseums hemsida.

Ett likaledes varmt tack går till Erik Hamberg, under många år chef för Postmuseums bibliotek, som varit behjälplig med transkribering av de texter som föregår respektive avslutar den stora taxesamlingen.

Märsta i maj 2019
Giselher Naglitsch
Sekreterare i Sällskapet för Svensk Posthistorisk Dokumentation (SSPD)

En liten "bruksanvisning"

Taxorna i original finns i Kanslikoll CII Vol 3 Registratur 1690-1692, i Riksarkivet. Nu finns de även här, högupplöst digitaliserade i ett PDF-dokument som består av 223 sidor.

Akten inleds av tio sidor som med modernt språkbruk kan betraktas som utredarnas kommentarer till beslutsunderlaget. Här redogörs hur arbetet gått till och vilka som utfört det. Men större delen ägnas åt att förklara varför utredarna föreslår ett antal avsteg från en helt proportionerlig avståndstaxa. Modifikationer föreslås för den norrländska gleset befolkade kusten.

Taxorna uttrycks i öre silvermynt.

Akten avslutas med en sida som innehåller två förtydliganden:

Det första informerar om hur man skall förfara med utrikes brev som skall försändas bortom Hamburg.

Det andra handlar om hur brev med vikt överstigande ett lod skall taxeras.

Nedan följer en förteckning med sidhänvisningar till respektive taxa i PDF-dokumentet. Av respektive taxa kan man även utläsa postvägarna ut från respektive postkontor.

Därefter återges de inledande tio och den avslutande sidan i sitt ursprungliga åldriga språk, transkriberade av Erik Hamberg.

Slutligen ges en historisk bakgrund som bygger på en omfattande artikel i Poststryttaren 1967, av Erik Swartling, generaldirektör för Postverket 1947-1964: *1692 års posttaxor och 1705 års "spöktaxor"*

Sidhänvisning till respektive taxor

11	Stockholm	119	Nora
13	Uppsala	121	Lindesberg
16	Enköping	123	Askersund
18	Norrtälje	125	Kristinehamn
21	Öregrund och Östhammar	127	Filipstad
23	Älvkarleby och Tierp	129	Bohus och Kongelf
25	Västerås	131	Marstrand
27	Köping	133	Karlstad
29	Arboga	135	Uddevalla
31	Sala	137	Strömstad
33	Falun	139	Åmål
35	Afwestafors (Avesta)	141	Kastelholm
37	Hedemora	143	Åbo
39	Säter	145	Nystad
41	Eskilstuna och Torshälla	147	Raumo
43	Strängnäs	149	Björneborg
45	Nyköping	151	Helsingfors
47	Södertälje och Mariefred	153	Borgå
49	Linköping	155	Tavastehus
51	Norrköping	157	Viborg
53	Söderköping	159	Wäckelax
55	Skänninge	161	Nyslott
57	Vadstena	163	Kexholm
59	Jönköping	165	Nyenskans
61	Kalmar	167	Narva
63	Västervik	169	Gävle
65	Vimmerby	171	Söderhamn
67	Eksjö	173	Hudiksvall
69	Växjö	175	Sundsvall
71	Gränna	177	Frösö
73	Helsingborg	179	Härnösand
75	Landskrona	181	Umeå
77	Malmö	183	Piteå
79	Kristianstad	185	Luleå
81	Lund	187	Torneå
83	Halmstad	189	Wasa
85	Laholm	191	Uleå
87	Kungsbacka	193	Gamla Karleby
89	Varberg	195	Kristinestad
91	Karlskrona	197	Nykarleby
93	Karlskrona	199	Jakobstad
95	Ystad	201	Kajana
97	Göteborg	203	Brahestad
99	Mariestad	205	Wäsenbergh (Rakvere)
101	Skara	207	Dorpat (Tartu)
103	Lidköping	209	Pernau (Pärnu)
105	Vänersborg	211	Reval (Tallin)
107	Borås	213	Riga
109	Skövde och Hjo	215	Wollmar och Wenden
111	Hova	217	Arensburg (Kuressaare)
113	Alingsås	219	Bogesund
115	Falköping	221	Lübeck
117	Örebro		

Beslutsunderlagets inledning

(De första 10 sidorna)

Anno 1692. December.

Till Hans Kongl. Majjt med BreeffTaxorne.
Stormäcktigste etc.

Ehuruwål hwar och een stads påstcontoir hafwa för detta hafft sine enskylte taxer, hwareffter porto för brefwen skulle upbåras, så hafwar doch ingen af dem förutan den stockkhollmiske, warit hwarken af Eders Majj:s eller af Eders M:ts cantzlie Collegio authoriserade, och dy (dij) hafwer för detta en och annan gång warit omtalt att dhe skulle öfwersees, å nyo förfärdigas och authoriseras.

Eders Majj:s Cantzlie Collegium hafwer fördenskull giordt dhen anstalt at detta wärket måtte en gång få sin fullbordan, och hafwer man till dhen ende låtit infordra dhe Taxer som påstmästarene i alle städerne tillförende hafwa brukat och dem öfwersedt, hwilcke äre största dehlen befundne fehlagtige, ty somblige hafwa warit alt för dryge och somblige alt för lindrige, en part och så ofullkommelige at uthom porto till Stockholm och till någre få städer dijt deras correspondentz mäst hafwer gåt hafwa dhe för dhe öfrige ey innehållit någon efterrättelse.

Men desse nya taxer som underdåhngst bijfogas och äre till tahlet etthundra och toloff stycken, äro så fullkommelige att ingen ingen ort är förgäten hwarest något PåstContoir hålles, så att hwar och een Påstmästare icke allenast kan af sin Taxa see huru stoort porto han böör fordra, uthan och på hwad Cours som hwar och een Stadh är belägen, och hwart uth han skall sända sine paqueter.

Man hafwer fuller nu uthi Taxerandet haft anseende på orternes distantz, och till den redan erkundigat sig om Mihletahlen emellan städerne, men så hafwer man doch icke kunnat taga det till en allmän regel, hwarefter porto öfweralt skulle kunna proportioneras, ty man hafwer derhoos måst betenkia hwad orternes och Correspondenternes handell och förmögenheet och Correspondentzens angelägenheet kunde tåhla, såsom till Exempel emellan Stockholm och Helssingöhr äre 60 mijhl, och blir porto deremellan 8 öre sölf:mt, Emellan Stockholm och Torn[e]å eller Uhleå är dubbelt längre, och porto blir deremellan ey högre änn 6 öre smt:, ty om man skulle på Norländska Coursen taga porto i lijka proportion som uth grentzen till Danmark och Hamburg, så skulle ingen privat sända något breff på dhen vägen, uthan altid wänta lägenheter med fahrkåster och resande, hwilcket och är i förra tijder uthi stockholmske Taxan wähl observerat, efter som privatpersonernes handell och correspondentz till uthrijkes och till dhe städer inrijkes som äre belägne söder, och wästeråth ifrån Stockholm någet mehr importerar än den norråth. Man hafwer och considererat, at fast det kunde wara drägeligit att man emellan twenne städer som är allenast 7. mijhl ifrån hwarannan toge för ett enkelt bref 2 öre smt:, så skulle doch odrägeligit wara att till exempel på 70 mijhl taga 10 öre smt:; ty sällan håller man inne medh brefsändande för 2 öre smt: skull, men när porto stijger till 8, 10 och flere öre smt: lembnar man gerna oskrifwit, om icke ährendet är des angelägnare.

Desse och flere desslika considerationer hafwer man härwid tagit i acht, och altså dhe förre Taxerne på somblige stellen något förhögt besynnerl. på the korte wägarne, på somblige något förminskat, ?? på dhe längste wägarne och swåraste porto, till exempel man hafwer emellan Stockholm och Upsala till förende eij tagit mehr än 1 öre smt:, härefter tages 2/: smt: efter som och så är att observera at 1. öre smt: när gamla taxan giordes och 48 ell. 50 gingo på en Rdr. war af mehra wärde än dhet nu är, då 64 gå på 1 Rdr.; men emellan Stockholm och Rijga, är gamble porto 12/: smt: dhet nya blir 10/: smt: och altså 2 öre smt: mindre, ty dhet höge porto afskräcker mången ifrån Brefsändande med Påsten, och förorsakar at sökia andre lägenheeter, som lättel:n kunna nyttias emellan dhe orter dher skeppzfart är som förfahrenheeten uthwijsar.

Hwad porto emellan Swerin och Hamburg widkommer, som uthi denne nya taxa kunde af någon synas wara förminskat, så hafwe wij nödigt hållit att underdånigst berätta huru dhermed är. I förra tiden war porto för ett enkelt bref häremellan 10 öre smt:, sedan bleff dhet förhögt till 12 öre, men såsom af d:s m:ts påst ej hafwer gått mehr än en gång om wekan igenom Dannemark till Hamburg, doch lijkwist 2 g.r om wekan till Öhresund, så hände att när någon wille skrifwa till Hamburg med edhers M:tz påst som kallades den ordinarie då betaltes ej mehr än 12 öre smt. men skref någon med dhen påsten som stannade i Helssingöhr och brefwen der Afwarandes på danske påstContoiret att wijdare fortsändas, hwarest något dyrare porto faller, då tog här i Stockholm 13 öre smt: och deraf betaltes porto i Dannemark, och ginge då mäst alle kiöpmans breff med dhen danske påsten, så att åhrl. till 2000 d.r smt: betaltes till danske påstContoiret i Helssingöhr: men sedan man effter lång dagtingan med dannemark kom till at inrätta en rijdande påst för Eders M:t igenom Danmark och den förändringen blef giord, at dhen påsten somför kallades dhen Extraordinarie och om Onsdagarne gick ifrån Stockholm, blef sedan Eders M.tz ordinarie påst igenom Dannemark, och att dhen påsten som tillförende war, den ordinarie och gick genom Dannemark blef sedan förlagd öfwer Ystadt, så lät man fuller alt framgent taga 15 öre Smt:, porto om onssdagarne äfwen som tillförende då brefwen skickades med dhen danske påsten, och om lögerdagen öfwer Ystadt 12 öre smt: men så är lijkwist rätta porto med eders Mtz: Påster på Hamburg ej mehr än 12 öre smt:, och således hafwa wij nu dhen taxan inrättat. Hwar till wij och hafwa besynnerl. det skiählet at såsom wij förmärkia att kiöpmänne mycket benägne äro at sända deres breff med danske Påsten enär dhet kâstar lijka med dhen swenske, så förmehne wij at dhe kunde med en lijten fördehl låckas derifrån, till at blifwa wid Edz:Mtz: Påst. Dhet är elliest rätt och billigt att man afböijer så mycket som then kan at dhe breff som gå igenom Dannemark till och ifrån Sverige icke må föras med danske påsten, uthan med Eders Maij.tz påst, ty hwad dhe bref angår som kunde beställas uthi Dannemark så äre Eders Maij.tz Postilloner som reesa emellan Helssingöhr och Hamburg befalte att ej befatta sig med dhem, uthan måge dhe danske Postilloner föra dhe danske brefwen, och Eders M.tz Postilloner dhe swenske.

Wij hafwa elliest förr än wij något besluta om taxerne i underdånigheet förfrågat oss hoos eders M:t om Ed.s M:t och behagade tillåte oss att giöra porto till somblige orter något ringare än dhet tillförende hafwer warit inrättat, så till att dherigenom erhålla en ymnigare Correspondentz, såsom och effter man förmodar att inkombsten af påstmedl:r läre icke dessmindre kunna förslå till werketz underhåld, hwar till såsom Ed.s M:tz igenom dess nådige breff af d: 1 febr: [1]690 aldranådigst samtyckia månde, så hafwa wij och härmed ey kunnat förbiijgå dhet samma at andraga, hafwandes doch lijkwäll uthi förminskningen af porto warit så sparsamma at wij förmoda at dhe förhöjningar som äre skedde på dhe ringare porto läre draga lika mycket och Påst Inkombsterne altså deraf ey taga någon synnerlig afsaknad.

Wij hemstelle altså nu uthi underdånigheet till Eders Kongl. M:tz nådige behag detta wärket at aldranådigst gilla, och taxerne med dess Kongl. Handz underskrift bekräfta och autorisera, så att alle som wederbör måge sedan hafwa sig dereffter at rätta, och Eders Maij.tz Påsträchningar häreffter på säkrare fundament kunna grundas än här till skedt är.

Och emedan detta wärket hafwer fordrat ett widlyfftigt arbete med gamla taxernes sammandragande, extraherande och jembförande: Mijletahlens antecknande och Coursernes inrättande i sin behörige ordning, dhe Nya taxernes upsättiande och deras jemkande emot hwarannanförändrande och åtskillige gångers afskrifwande och sammanfattande, hwar till Secret. Åkerhielm, Påst Directeuren Beyer och Cammer.n Skragge hafwa warit af Cantzljiet beordrade och till den myckna skrifningen som derwid förefallit på Collegij gottfinnande hafft PåstInspectoren Daniel Möller sig till handz, altså bedie wij uthi underdånigheet dhet Eders Mt: tacktes benåde denne Möller med Etthundra dahl.r sölf.er myntz wedergäldning för det myckna arbetet han der wid hafwer hafft och honom ännu åligga skall med hwar och een Taxas afskrifwande för hwart och ett Conthor i synnerheet, [som] han är en gammal och förfaren tienare wid Påstwäsendet, och

dij äre wij förorsakade at underdånigst anhålla om denna lille hugnad för honom, med ytterligare underdånig böön att han kunde blifwa med någon bättreienst benådad när något sig yppandes warder.

Bengt Oxenst: N Gyldenstolpe
J Bergenhielm Sam. Åkerhielm

**I dokument ingår ett par postärenden som inte har med taxorna att göra.
De får stå kvar här i förminskad skrift.**

Påst-Inspect: Instruction för Påstmest:n i Åbo Caloander effter formularet, löhn eller reesepenningar 20 D:r smt: begynnandes ifråhn [1]693. Datum Stockholm
Fullmacht af samma Dato

På Kongl. Cantzlie Collegij wäg.r
Bengt Oxenst. N Gyldenstolpe
J Bergenhielm Sam. Åkerhielm

Till Camme.s Skragge swar på 2ne d[enn]es frågepunchter.

1. Om Påstböndernes aflöhning.
2. Om Påstpenningarne måge insättias uthi LandtRänterjen till att undfly alt äfwentyr

Ehrebörne och Wälb.ne Hr. Cammereraren Lars Skragge. Emedan I hafwer gifwit Cantzlie Collegio tillkenna at åthskillige Påst Inspectorer giöra Påminnelssse om Påstböndernes aflöhningar för dhet nu till ända gående år 1692 och at Påstmedl. Uthi landzorterne stå ännu hoos Påstmestarne, at deraf må så mycket tagas som till för bem.de lösningar kan behöfwas; ty finner Collegium gått att för bem.te af löhning betahning må för Åhr 1692 sker på samma sätt, som för år [1]691, till föllie af dhen ordre som Collegium d: 6 Novemb 1691 till eder utfärdade. Elliest hwad edher frågan an [be]langar om icke de Medlen som ändå kunde öfwerblifwa måge till Landtränterjerne inlefweras, till att undfly dhen fahran som man underkastad är, då dhe ifrån Landsorterne skola indragas till PåstCassan här i Stockholm, så finner Collegium bäst wara at Hr. Cammerer. förfrågar sig derom uthi Kongl. Mtz. Statz Contoir. Datum Stockholm

på Kongl. Cantzlie Collegij wägnar
Bengt Oxenst: N Gyldenstolpe
J Bergenhielm Sam. Åkerhielm.

De avslutade förtydligandena

Wijd hwar och en Taxa skola effterfölliande puncter fogas, Påstmästarena till rättelse.

1. När någre Bref ärnas **till Utrijkes Orter längre bort änn till Hamburg**, för hwilkas afsändande ifrån Hamburg någon breflöhn der kunde fordras, så måste och denna breflöhen efter hamburgiske påstconthorets taxa här hoos den påstmästaren afläggias, hoos hwilcken brefwet först inlefweras. Om denne taxan kan hwar och en påstmästare få kundskap af Kungl. Maj:tz påstcommissarius i Hamburg, hwilken och, när sådana bref till honom komma, skall draga omsorg at vidare dem beställa.
2. Såsom **påsttaxan är inrättadh på enckla bref**, altså hållas fuller de för enckla **som wäga ett lodh**, men väger något bref mindre änn ett lodh, betalas lijkwist för fult lodh; väger det något mer änn ett lodh, så hafwer fuller för detta warit förordnat, at då för tu lodh skulle betalas. Men nu är för skäligt funnit, detta således närmare at förklara, at om **öfwerwickten** och hinner till fult quintin /: som är $\frac{1}{4}$ lodh: 1 få betalas och högre änn för ett lodh, men stiger den till ett heelt quintin öfwer ett lodh, betalas för tu lodh, som är dubbelt, och för ett fult quintin öfwer 2: betalas för try lodh, som är tredubbelt, och så vidare. Datum Stockholm d: 14 Decemb: 1692.

Carolus/
Samuel Åkerhielm

Historisk bakgrund

Följande historiska bakgrund är en avkortning och bearbetning av en omfattande artikel i Postryttaren 1967, av Erik Swartling, generaldirektör för Postverket 1947-1964: *1692 års posttaxor och 1705 års "spöktaxor"*

Taxor t.o.m. 1668 – Stockholmstaxor

År 1636 bestämdes, att en av staten organiserad postgång, avsedd för både statligt och privat bruk, skulle anordnas i det svenska riket. I samband därmed utfärdades en postordning. Några posttaxor fastställdes inte i detta sammanhang. Olika meningar har rått, om hur taxeringen skulle ske under postverkets allra tidigaste och av naturliga skäl helt säkert en smula röriga år. Å ena sidan har, med stöd av en föreskrift i postordningen, ifrågasatts, att ett enhetsporto skulle tillämpas. Å andra sidan har, med stöd av samma föreskrift, gjorts gällande att portot skulle bestämmas med beaktande av hur lång vägen var, som försändelsen befordrades. I de bevarade posthandlingarna tycks inte finnas något som ger stöd för någondera av dessa påståenden. Det var försändelsens mottagare, som skulle betala portot till adresspostanstaltens postmästare. Det skulle inte förvåna, om en viss köpslagan förekom i samband med betalningen, oberoende av vad som kan ha varit gällande. Portot tillföll nämligen postmästaren.

Den första posttaxan utfärdades 1638. Den innehöll i själva verket 8 undertaxor, som reglerade portona mellan Stockholm och 7 städer i Finland, Karelens och östersjöprovinserna samt mellan de 7 sistnämnda städerna inbördes. Ett par av undertaxorna innehöll också portobelopp till 2 ytterligare städer inom det angivna området.

1638 års taxa ersattes 1643 av en ren Stockholmstaxa, som i sin tur efterföljdes av nya Stockholmstaxor 1645 och 1668. Stockholmstaxorna omfattade i princip rikets hela postnät. I samtliga taxor var portona graderade med hänsyn till väglängden och det fanns föreskrift om, att försändelserna också skulle taxeras efter vikt.

I samband med 1643 års taxa föreskrevs valfrihet att betala försändelserna antingen vid inlämnandet eller när de avhämtades, men 1645 fastslogs att portot i allmänhet skulle betalas av avsändaren. Denna huvudregel har sedan stått sig.

Stockholmstaxor som riktmärke

För andra postkontor än Stockholms utfärdades, om man bortser från 1638 års kortlivade taxa, inte några taxor förrän 1692. Där skulle emellertid taxeras efter samma "proportion", som föreskrevs i Stockholmstaxan. Detta betydde, att varje postmästare utanför Stockholm måste göra upp en egen taxa för sitt kontor med ledning av Stockholmstaxan. I anslutning till 1668 års taxa gavs några smärre anvisningar till hur portona skulle bestämmas, men det är tydligt, att systemet med "hemmagjord taxan" inte fungerade så värst bra.

1673 utlovade Kungl. Maj:t att en särskild posttaxa skulle utfärdas för vart postkontor. Det dröjde emellertid till 1685, innan Kungl. Maj:t anbefallde Kanslikollegiet att i fråga om brevtaxorna mellan städerna avfatta "ett vist och anständigt reglement så att ett skäligt porto må tagas och all egenvillighet avskäras".

1692 års posttaxor, en analys

De taxor, som blev en följd av detta påbud, fastställdes den 14 december 1692. Varje särskild taxa undertecknades denna dag högtidligen av Carl XI. När Kanslikollegiet dagen innan hade lagt fram förslag till dem, hade ämbetsverket med stolthet påpekat, att "dessa posttaxor ... äro så fullkomliga, att ingen ort är förgäten, varest något postkontor hålles, så att var och en postmästare icke allenast kan av sin taxa se, huru stort porto han bör fordra,

utan ock på vad kurs som var och en stad är belägen och vartut han skall sända sina paketer”.

Förslaget till taxorna hade utarbetats av särskilda av Kanslikollegiet utsedda deputerade: sekreteraren Samuel Åkerhjelm, postdirektören Johan Gustaf Beijer och kamreraren Lars Skragge. Taxorna skulle tillämpas från och med 1693.

Det skulle snart visa sig att taxorna inte var helt fullkomliga. Systemet omfattar 105 taxor. Däri ingår emellertid 6 taxor, var och en gemensam för 2 postanstalter. Antalet postanstaltstaxor utgör alltså 111. Detta kan betyda endera av två saker. Antingen har Kanslikollegiet räknat fel, när det uppgett taxornas antal till 112, och det är kanske den mest plausibla förklaringen. Förutom de 6 dubbeltaxorna finns det nämligen en ytterligare taxa, som har två namn i rubriken, nämligen posttaxan för ”Bahuus och Kongell”. Men Bohus och Kungälv utgjorde bara två olika namn på samma postkontor.

Det har även antagits, att den felande taxan av någon anledning försvunnit både från samlingen av originaltaxor och i Kanslikollegiets registratur. Närmast till hands är det då att anta, att det är Borgholms posttaxa, som har kommit bort. Visserligen skall det inte ha funnits något postkontor i Borgholm vid denna tid, men det måste ändå ha existerat någon sorts postanstalt där, eftersom samtliga 1692 års taxor innehåller portobelopp till Borgholm.

Kungl. Maj:t föreskrev, att de sålunda fastställda taxorna skulle tryckas. Men det gjorde man bara med Stockholmstaxan. Som ett kuriosum och kanske också ett bidrag till tidsbilden kan påpekas, att den tryckta Stockholmstaxan är daterad den 12 december 1692, vilket betyder dagen före Kanslikollegiets framställning, två dagar före kungens undertecknande och fyra dagar före tryckningsbeslutet.

Avstånd och vikt

Portona i 1692 års taxor var liksom i de äldre taxorna graderade med hänsyn till väglängden. Alltjämt skulle också försändelserna taxeras efter vikt. I fråga om graderingen efter väglängd gjorde Kanslikollegiet i samband med förslaget till taxorna ett intressant uttalande om modifikation. För viktberäkningen införde man en särskild avrundningsregel, som var förmånligare för korrespondenterna än vad som hade gällt tidigare. Dessa modifikationer kan studeras i de ovan nämnda transkriberade inledande och avslutande texterna.

Några ofullständigheter

Endast postanstalter, belägna i Sverige, Finland och de baltiska besittningarna, fick posttaxor 1692. Utanför taxesystemet låg alltså postanstalterna i rikets tyska delar liksom de svenska postanordningar, som fanns utom riket. I 1692 års taxor finns dock så gott som undantagslöst portobelopp angivna till Stralsund, som hörde till svenska riket, samt till Hamburg och Helsingör. Också inom taxesystemets geografiskt begränsade område fanns det emellertid flera postkontor än dem, för vilka taxor utfärdades 1692, nämligen: Falkenberg, Grisslehamn, Hapsal (i Estland), Nöteborg (i Ingermanland), Porkala udd, Ramundeboda, Sigtuna, Sölvesborg och Walk (i Livland).

Snart upptäcktes ett antal portoangivelser som ansågs felaktiga ur systematisk synpunkt. Man kan tycka att portot mellan två postanstalter borde vara lika i båda riktningarna. Ett 40-tal sådana avvikelser har påvisats. Kanske inte så underligt, då taxesystemet omfattade över 10 000 portoangivelser. Men då samtliga taxor var fastställda och undertecknade av majestätet ändrades de inte under de kommande 55 åren.

1705 års spöktaxor

”Spöktaxorna” återopades ibland i officiella sammanhang. Trots vissa påståenden har det varken 1703 eller 1705 fastställts ersättande till 1692 års taxor. Orsaken till misstaget är framför allt följande. Johan Schmedeman (1652-1713) hade blivit chef för Postverket 1702. År 1707 gav han, i bokform, ut en samling av de olika författningar m.m., som på hans tid

gällde för poströrelsen. Denna samling blev under långa tider ett rättesnöre för dem, som arbetade i Posten. Den brukade omväxlande kallas för Postboken, Posthandboken eller Postordningsboken.

1692 års taxor togs i kraftigt omarbetat skick in i den tryckta i Postboken. Men de lider av så många felaktigheter, att postmästarna nästan omedelbart förbjöds använda taxorna i Postboken.

1692 års taxor lämnades, med ett par parenteser, oförändrade i nära 55 år

1692 års taxor skulle tillämpas från ingången av år 1693 och förblev oförändrade till den 1/7 år 1747, då helt nya taxor började gälla. Även dessa var avståndsberoende.

För fullständighetens skull skall ett par parenteser uppmärksammas:

1. en tredjedelsförhöjning tillämpades under åren 1710-1712, d.v.s. grundtaxan räknades upp med en tredjedel som ett slags krigsskatt.
2. en fördubbling bestämdes från början av 1718. Den sammanhörde med Carl XII:s postreform, att sammanföra posten med gästgiverirörelsen. Återgången till den tidigare ordningen och taxan skedde den 1 juni 1719.